YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)
1 päivänä huhtikuuta 2004 *

Asiassa C-286/02,

jonka Tribunale di Treviso (Italia) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Bellio F.lli Srl

vastaan

Prefettura di Treviso

ennakkoratkaisun tarttuvia spongiformisia enkefalopatioita ja eläinperäisten proteiinien käyttöä ruokinnassa koskevista tietyistä suojatoimenpiteistä 4 päivänä joulukuuta 2000 tehdyn neuvoston päätöksen 2000/766/EY (EYVL L 306, s. 32) ja päätöksen 2000/766 täytäntöönpanemiseksi tarvittavista valvontatoimenpiteistä 29.12.2000 tehdyn komission päätöksen 2001/9/EY (EYVL 2001, L 2, s. 32) tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas (esittelevä tuomari) sekä tuomarit R. Schintgen ja N. Colneric,

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Bellio F.lli Srl, edustajinaan avvocato F. Capelli ja avvocato R. Bordignon,

— Italian tasavalta, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajinaan avvocato dello Stato P. Palmieri ja avvocato dello Stato M. Fiorilli,

— Irlanti, asiamiehenään D. J. O'Hagan, avustajanaan N. Butler, BL,

— Norjan kuningaskunta, asiamiehinään I. Høyland ja A. Enersen,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään C. Cattabriga ja V. Di Bucci,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Bellio F.lli Srl:n, edustajanaan F. Capelli, Italian tasavallan, asiamiehenään P. Palmieri, Irlannin, asiamiehenään D. C. Smyth, BL, Norjan kuningaskunnan, asiamiehenään A. Enersen, ja komission, asiamiehenään V. Di Bucci, 4.12.2003 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 29.1.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunale di Treviso on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 26.6.2002 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 5.8.2002, EY 234 artiklan nojalla useita ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka liittyvät erityisesti tarttuvia spongiformisia enkefalopatioita ja eläinperäisten proteiinien käyttöä ruokinnassa koskevista tietyistä suojatoimenpiteistä 4 päivänä joulukuuta 2000 tehdyn neuvoston päätöksen 2000/766 (EYVL L 306, s. 32) ja päätöksen 2000/766 täytäntöönpanemiseksi tarvittavista valvontatoimenpiteistä 29.12.2000 tehdyn komission päätöksen 2000/9 (EYVL 2001, L 2, s. 32) tulkintaan.

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa osapuolina ovat Bellio F.lli Srl -niminen yhtiö (jäljempänä Bellio Fratelli) ja Prefettura di Treviso ja joka koskee Norjasta tuodun kalajauhoerän takavarikointia.

Sovellettava lainsäädäntö

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen määräykset

3 Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3; jäljempänä ETA-sopimus) 6 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Siltä osin kuin tämän sopimuksen määräykset ovat sisällöltään samoja kuin vastaavat Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen tai Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen taikka näitä kahta perustamissopimusta sovellettaessa annettujen säädösten säännöt, määräyksiä tulkitaan niitä täytäntöön pantaessa ja sovellettaessa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennen tämän sopimuksen allekirjoittamista antamien merkityksellisten ratkaisujen mukaisesti, edellä sanotun kuitenkaan rajoittamatta oikeuskäytännön kehittämistä tulevaisuudessa."

4 Tämän sopimuksen 13 artikla on samanlainen sisällöltään kuin EY 30 artikla, ja siinä määrätään seuraavaa:

"Mitä 11 ja 12 artiklassa määrätään, ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen

moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai sopimuspuolten välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen."

5 ETA-sopimuksen 20 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Kalaan ja muihin meren tuotteisiin sovellettavat määräykset ja järjestelyt ovat pöytäkirjassa 9."

6 Kalojen ja muiden meren tuotteiden kauppaa koskevassa ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 9 olevassa 2 artiklan 5 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Yhteisö ei sovella määrällisiä tuontirajoituksia tai muita vastaavalla tavalla vaikuttavia toimenpiteitä lisäyksessä 2 lueteltuihin tuotteisiin. Tässä yhteydessä sovelletaan sopimuksen 13 artiklaa."

7 Saman pöytäkirjan lisäyksessä 2 olevassa taulukossa I esitetään seuraavaa:

HS-koodi	Tavaran kuvaus
— —	— —
2301	Lihasta, muista eläimenosista, kalasta, äyriäisistä, nilviäisistä tai muista vedessä elävistä selkärangattomista valmistetut ihmisravinnoksi kelpaamattomat jauhot, jauheet ja rakeet; eläinrasvan sulatusjätteet
— —	— —

Päätös 2000/766

8 Päätös 2000/766 on tehty eläinlääkärin- ja kotieläinjalostustarkastuksista yhteisön sisäisessä tiettyjen elävien eläinten ja tuotteiden kaupassa 26 päivänä kesäkuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/425/ETY (EYVL L 224, s. 29), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 17.12.1992 annetulla neuvoston direktiivillä 92/118/ETY (EYVL 1993 L 62, s. 49; jäljempänä direktiivi 90/425), ja erityisesti sen 10 artiklan 4 kohdan sekä kolmansista maista yhteisöön tuotavien tuotteiden eläinlääkinnällisten tarkastusten järjestämistä koskevista periaatteista 18 päivänä joulukuuta 1997 annetun neuvoston direktiivin 97/78/EY (EYVL 1998, L 24, s. 9) ja erityisesti sen 22 artiklan nojalla.

9 Päätöksen 2000/766 ensimmäisessä ja toisessa perustelukappaleessa muistutetaan, että "märehtijöiden rehussa olevan prosessoidun eläinperäisen proteiinin valvontaa koskevat yhteisön säädökset tulivat voimaan heinäkuussa 1994" mutta

että "joissakin jäsenvaltioissa on rekisteröity nautaeläinten spongiformisten enkefalopatioiden tapauksia eli BSE-tapauksia eläimissä, jotka ovat syntyneet vuonna 1995 ja sen jälkeen".

10 Saman päätöksen kolmannessa perustelukappaleessa muistutetaan myös, että "tieteellinen ohjauskomitea antoi 27 ja 28 päivänä marraskuuta 2000 lausunnon, jossa se suositteli seuraavaa: mikäli ei voida sulkea pois karjalle tarkoitetun rehun ja muille eläimille tarkoitetun rehun välistä ristikontaminaatiota ja kyseinen rehu sisältää eläinperäistä proteiinia, joka mahdollisesti on BSE-taudinaiheuttajan saastuttamaa, pitäisi harkita eläinperäisen proteiinin väliaikaista käyttökieltoa eläinten rehuissa".

11 Päätöksen 2000/766 kuudennen perustelukappaleen ensimmäisessä virkkeessä todetaan seuraavaa:

"Edellä esitetyn perusteella on varmuustoimenpiteenä syytä kieltää väliaikaisesti eläinperäisen proteiinin käyttö eläinten rehussa siihen saakka, kunnes yhteisön lainsäädännön täytäntöönpano jäsenvaltioissa on kokonaisuudessaan arvioitu uudelleen. Jollei asianmukaista valvontaa ole, kiellolla voi olla ympäristövaikutuksia. Tämän vuoksi on varmistettava, että eläinperäinen jäte kerätään, kuljetetaan, käsitellään, varastoidaan ja hävitetään turvallisella tavalla. — — "

12 Saman päätöksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Jäsenvaltioiden on kiellettävä prosessoitujen eläinperäisten proteiinien syöttäminen tuotantoeläimille, joita pidetään, lihotetaan tai kasvatetaan elintarvikkeiden tuotantoa varten.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta:

— kalajauhon käyttämiseen muille eläimille kuin märehtijöille tarkoitetussa rehussa eläinlääkärintarkastuksista yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteuttamista varten 11 päivänä joulukuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin 89/662/ETY [EYVL L 395, s. 13, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 92/118; jäljempänä direktiivi 89/662] 17 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen vahvistettujen valvontatoimenpiteiden mukaisesti,

— — "

13 Päätöksen 2000/766 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että sen 2 artiklan 2 kohdassa säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta jäsenvaltioiden on kiellettävä sellaisen prosessoidun eläinperäisen proteiinin saattaminen markkinoille, kauppa, tuonti kolmansista maista ja vienti kolmansiin maihin, joka on tarkoitettu syötettäväksi tuotantoeläimille, joita pidetään, lihotetaan tai kasvatetaan elintarvikkeiden tuotantoa varten, ja varmistettava, että markkinoilta, jakelukanavista ja maatilavarastoista vedetään pois kaikki tällainen proteiini. Kyseisen päätöksen 3 artiklan 2 kohdassa täsmennetään yhteisön säännökset, joita sovelletaan eläinjätteiden keräämiseen, kuljettamiseen, varastoimiseen ja hävittämiseen.

Päätös 2001/9

14 Päätös 2001/9 on tehty direktiivin 89/662 ja erityisesti sen 9 artiklan 4 kohdan, direktiivin 90/425 ja erityisesti sen 10 artiklan 4 kohdan sekä direktiivin 97/78 ja erityisesti sen 22 artiklan nojalla.

15 Kyseisen päätöksen 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltiot voivat sallia kalajauhon syöttämisen muille eläimille kuin märehtijöille ainoastaan liitteessä I säädettävien edellytysten mukaisesti."

16 Saman päätöksen liitteessä I säädetään seuraavaa:

"1. Kalajauho on valmistettava ainoastaan kalajauhon tuotantoon käytettävissä jalostuslaitoksissa, jotka toimivaltainen viranomainen on tähän tarkoitukseen hyväksynyt direktiivin 90/667/ETY 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

2. Ennen kuin maahantuotu kalajauho voidaan päästää vapaaseen liikkeeseen yhteisön alueella, jokainen lähetys on analysoitava [eläinperäisten ainesosien mikroskooppisen tutkimuksen ja arvioinnin suuntaviivoista rehujen virallista tarkastusta varten 13 päivänä marraskuuta 1998 annetun] komission direktiivin 98/88/EY [EYVL L 318, s. 45] mukaisesti.

3. Kalajauho on kuljetettava suoraan jalostuslaitokselta eläinrehua valmistaviin laitoksiin ajoneuvolla, jolla ei samanaikaisesti kuljeteta muita rehuaineita. Jos ajoneuvoa käytetään myöhemmin muiden tuotteiden kuljetukseen, se on puhdistettava ja tarkistettava perusteellisesti ennen kalajauhon kuljetusta ja sen jälkeen.

4. Kalajauho on kuljetettava suoraan rajatarkastusasemalta eläinrehua valmistaviin laitoksiin direktiivin 97/78/EY 8 artiklan mukaisesti ajoneuvolla, jolla ei samanaikaisesti kuljeteta muita rehuaineita. Jos ajoneuvoa käytetään myöhemmin muiden tuotteiden kuljetukseen, se on puhdistettava ja tarkistettava perusteellisesti ennen kalajauhon kuljetusta ja sen jälkeen.

5. Edellä mainituista 3 ja 4 kohdasta poiketen kalajauhon välivarastointi voidaan sallia ainoastaan, jos se tapahtuu tarkoitukseen varatuissa varastointilaitoksissa, joille toimivaltainen viranomainen on antanut luvan tätä varten.

6. Kalajauhoa sisältäviä rehuja voidaan valmistaa ainoastaan sellaisissa rehuja valmistavissa laitoksissa, jotka eivät valmista rehuja märehtijöille ja jotka ovat saaneet tätä tarkoitusta varten luvan toimivaltaiselta viranomaiselta.

Tästä säännöksestä poiketen toimivaltainen viranomainen voi sallia märehtijöille tarkoitetun rehun valmistuksen laitoksissa, joissa valmistetaan myös kalajauhoa sisältäviä rehuja muille eläinlajeille, edellyttäen että

— märehtijöille tarkoitettujen rehuaineiden kuljetus ja varastointi tapahtuu täysin irrallaan niistä rehuaineista, joiden syöttäminen märehtijöille on kiellettyä,

— märehtijöille tarkoitettujen rehuseosten varastointi, kuljetus, valmistus ja pakkaaminen tapahtuu täysin erillisesti,

— toimivaltaiselle viranomaiselle toimitetaan yksityiskohtaiset asiakirjat kalajauhon ostoista ja käytöstä sekä kalajauhoa sisältävien rehujen myynnistä,

— märehtijöille tarkoitetuille rehuille tehdään rutiinitestejä sen varmistamiseksi, että niissä ei ole päätöksen 2000/766 1 artiklassa määriteltyjä kiellettyjä prosessoituja eläinperäisiä proteiineja.

7. Kalajauhoa sisältävän rehun päällysmerkinnöissä on selkeästi mainittava sanat 'sisältää kalajauhoa — — ei voida syöttää märehtijöille'.

8. Kalajauhoa sisältävä irtorehu on kuljetettava ajoneuvoissa, joilla ei samanaikaisesti kuljeteta märehtijöille tarkoitettua rehua. Jos ajoneuvoa käytetään myöhemmin muiden tuotteiden kuljetukseen, se on puhdistettava ja tarkistettava perusteellisesti ennen kalajauhoa sisältävän irtorehun kuljetusta ja sen jälkeen.

— — »

17 Direktiivit 89/662 ja 90/425 ovat osa ETA-sopimusta, kuten käy ilmi kyseisen sopimuksen liitteestä I — — jonka otsikko on "Eläinlääkintä- ja kasvinsuojeluasiat" — — sellaisena kuin se on muutettuna 17.7.1998 tehdyllä ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 69/98 (EYVL 1999, L 158, s. 1). Päätökset 2000/766 ja 2000/9 on sisällytetty ETA-sopimukseen ETA-sopimuksen liitteen I (Eläinlääkintä- ja kasvinsuojeluasiat) muuttamisesta 20 päivänä kesäkuuta 2003 tehdyllä ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 65/2003 (EYVL L 257, s. 1).

Direktiivi 98/34

18 Teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetulla neuvoston direktiivillä 98/34 (EYVL L 204, s. 37), on kodifioitu direktiivi 83/189 (EYVL L, 109, s. 8). Direktiiviä 98/34 on muutettu 20.7.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/48/EY (EYVL 217, s. 18).

19 Direktiivin 83/189 8 ja 9 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot toimittamaan Euroopan yhteisöjen komissiolle suunnittelemiaan teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset ja olemaan antamatta näitä määräyksiä ennen kuin tietty määräaika, joka lasketaan siitä päivästä, jona komissio vastaanottaa tiedoksiannon, on päättynyt.

20 Direktiivillä 98/34 10 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetään, että direktiivin 8 ja 9 artiklaa ei sovelleta jäsenvaltioiden lakeihin, asetuksiin tai hallinnollisiin määräyksiin, joilla jäsenvaltiot noudattavat sitovia yhteisön säädöksiä, joiden seurauksena vahvistetaan erityisesti tekniset eritelmät.

Tosiseikat, pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

21 Ennakkoratkaisupyynnöstä käyvät ilmi seuraavat seikat:

"— Bellio toi tammikuussa 2000 Norjasta erän kalajauhoa, joka tämän jälkeen luovutettiin Mangimificio SAPAS Sas di S. Miniatolle (PI) käytettäväksi muille kuin märehtijöille tarkoitetun rehun valmistukseen.

— Polizia Giudiziaria del Servizio di Vigilanza Igienico Sanitarian toimivaltaiset virkamiehet toimittivat tarkastuksen SAPAS Sas:n toimitiloissa ja tällöin otetuista kalajauhenäytteistä ilmeni, että tässä jauheessa oli eläinten luusiruja, joiden alkuperää ei voitu selvittää. Tästä syystä kantajan toimittamat kalajauhemäärät takavarikoitiin.

— Bellion toimituttamassa vasta-analyysissa paljastui, että kalajauhe sisälsi vähemmän kuin 0,1 prosenttia nisäkkään luukudossiruja.

— Istituto Superiore della Sanità tarkasti 27.9.2001 analyysin tulokset ja vahvisti jauheessa olevan luusiruja.

— Nisäkkään luukudossirujen löytymisen perusteella Belliolle langetettiin hallinnollinen seuraamus 15.2.1963 annetun lain nro 281, sellaisena kuin se on muutettuna ja täydennettynä, 17 §:n a kohdan ja 22 §:n 1 ja

3 momentin nojalla, koska se oli myynyt yksinkertaista rehua, tässä tapauksessa kalajauhoa, jota tarjottiin ja markkinoitiin siten, että ostajalle syntyi virheellinen käsitys tavaran koostumuksesta, lajista ja luonteesta, ja joka ei toimittujen tutkimusten mukaan vastaa pakkausmerkinnöissä eikä tuotteen mukana olevassa kaupallisessa asiakirjassa olevia ilmoituksia, merkintöjä eikä nimityksiä. Hallinnollisena seuraamuksena määrättiin takavarikoitaviksi ja hävitettäviksi 21.2.2001 tehdyssä takavarikkopöytäkirjassa nro 17 yksilöidyt 36 kalajauhosäkkiä ja hallinnolliseksi seuraamusmaksuksi 18 597,27 euron suuruinen summa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta minkä tahansa muun tähän liittyvän ja/tai tätä seuraavan menettelyllisen ja/tai lopullisen toimenpiteen soveltamista."

22 Tribunale di Treviso, jonka käsiteltäväksi Bellio Fratelli oli saattanut asian, totesi, että oli syytä viitata kalajauhon käyttöä eläinten rehuissa sääntelevään yhteisön lainsäädäntöön sen tutkimiseksi, onko tällä alalla mahdollisesti tapahtunut rikkomuksia. Näin ollen se katsoi, että päätökset 2000/766 ja 2000/9 olivat merkityksellisiä käsiteltävänä olevan asian kannalta.

23 Tribunale di Treviso kuitenkin totesi, että kalajauhossa oleva nisäkkäiden luusirujen prosenttiosuus huomioon ottaen kyseinen jauho oli voinut saastua tahattomasti. Yhteisön lainsäädännön eri aloilla omaksuttua kohtuullisen toleranssirajan hyväksymistä koskevan velvollisuuden yleistä periaatetta voitaisiin siis soveltaa. Jos näin ei ole, tämä voisi merkitä velvollisuutta noudattaa sellaista teknistä määräystä, joka komission olisi pitänyt hyväksyä direktiivin 83/189, sellaisena kuin se on kodifioituna direktiivillä 98/34, mukaisesti.

24 Tribunale di Treviso täsmensi, että koska kyseessä oleva kalajauho on peräisin ETA:n jäsenvaltiosta Norjasta, siihen sovelletaan ETA-sopimuksen 8–16 artiklan nojalla tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia yhteisön periaatteita.

25 Tribunale di Treviso päätti EY 234 artiklan mukaisesti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko päätöksen 2000/766 — — 2 artiklan 2 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa ja päätöksen 2000/9 — — 1 artiklan 1 kohtaa yhdessä niiden perustana olevien muiden yhteisön oikeussääntöjen kanssa tulkittava siten, että muille eläimille kuin märehtijöille tarkoitetun rehun valmistukseen tarkoitetun kalajauhon voidaan oikeudellisesti tai aineellisesti sallia sisältävän siihen tahattomasti joutuneita määräysten vastaisia tai kiellettyjä aineita, mikä merkitsee sitä, että toimijalla tunnustetaan olevan oikeus vedota kohtuullisen toleranssirajan noudattamiseen.

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko suhteellisuusperiaatteen ja ennalta varautumisen periaatteen valossa sekä ottaen huomioon ne yhteisön säännökset, joita sovelletaan aloilla, joilla mainitaan maatalouselintarviketuotteiden tahaton saastuminen siten, että vastaavat toleranssirajat on annettu, katsottava, että muiden eläinten kuin märehtijöiden rehun valmistukseen tarkoitetussa kalajauhossa todetun tahattoman saastumisen, joka sisältää 0,1 prosenttia ja joka tapauksessa enintään 0,5 prosenttia nisäkkäiden luusiruja, nojalla on perusteltua määrätä niinkin ankara seuraamus kuin kaiken kyseisen kalajauhon hävittäminen?

3) Se, ettei sallittaisi minkäänlaista toleranssia edellisissä kysymyksissä tarkoitettujen aineiden esiintymisen osalta, voiko se merkitä sellaisen direktiivissä 83/189 — — tarkoitetun teknisen määräyksen käyttöön ottoa, josta olisi pitänyt ennen sen antamista ilmoittaa Euroopan komissiolle?

4) Onko EY 28 ja EY 30 artiklan tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia määräyksiä, joita [ETA-]sopimuksen 8–16 artiklan nojalla sovelletaan Norjaan, tulkittava päätöksessä 2000/766 ja päätöksessä 2000/9 olevien ja jo ensimmäisessä kysymyksessä mainittujen säännösten osalta siten, että niiden vastaista on menettely, jossa jäsenvaltio määrää, että edellä ensimmäisessä ja toisessa kysymyksessä kuvatussa tilanteessa toleranssin soveltaminen ei ole lainkaan mahdollista?"

Ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottaminen

26 Italian tasavalta katsoo, että Tribunale di Trevison esittämät kysymykset ovat ilmiselvästi vailla merkitystä kyseisessä tuomioistuimessa vireillä olevan asian ratkaisun kannalta. Se korostaa, että vuoden 1963 lain nro 281 17 §:n a kohdassa määrätään seuraamus sellaisten tuotteiden jakelusta, "jotka eivät ole laadultaan virheettömiä, kunnollisia ja myyntikelpoisia, joista aiheutuu vaaraa eläinten tai ihmisten terveydelle ja joita kaupataan ostajaa harhaan johtavalla tavalla". Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa todettu rikkomus liittyy kuitenkin enemmän sellaisten tuotteiden kaupan pitämiseen, jotka eivät ole tehdyn ilmoituksen mukaisia ja joita kaupataan ostajaa harhaan johtavalla tavalla, kuin terveydelle vaarallisten tuotteiden kaupan pitämiseen. Tribunale di Trevison esittämien kysymysten ratkaisu ei näin ollen ole välttämätön edellytys pääasian ratkaisemiselle, kun otetaan huomioon, että — — vaikka yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyihin kysymyksiin vastattaisiin myöntävästi — — määrättyjen seuraamusten lainmukaisuuden perusteena on myös se, että mahdollisia ostajia on johdettu harhaan, tai se, että Bellio Fratelli on pitänyt kaupan eri tuotteita kuin se on ilmoittanut.

27 Tältä osin on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen

yhteisöjen tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Näin ollen koska esitetyt ennakkoratkaisukysymykset koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa, yhteisöjen tuomioistuimella on lähtökohtaisesti velvollisuus vastata niihin (ks. mm. asia C-379/98, PreussenElektra, tuomio 13.3.2001, Kok. 2001, s. I-2099, 38 kohta; asia C-390/99, Canal Satélite Digital, tuomio 22.1.2002, Kok. 2002, s. I-607, 18 kohta; asia C-373/00, Adolf Truley, tuomio 27.2.2003, Kok. 2003, s. I-1931, 21 kohta ja asia C-18/01, Korhonen ym., tuomio 22.5.2003, Kok. 2003, s. I-5321, 19 kohta).

28 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että se voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. em. asia PreussenElektra, tuomion 39 kohta; em. asia Canal Satélite Digital, tuomion 19 kohta; em. asia Adolf Truley, tuomion 22 kohta ja em. asia Korhonen ym., tuomion 20 kohta).

29 Tästä ei ole kysymys käsiteltävänä olevassa asiassa. Ei nimittäin ole ilmeistä, etteivät esitetyt kysymykset olisi tarpeellisia kansalliselle tuomioistuimelle, vaikka tapahtuneeksi katsottu rikkomus olisi sellaisten tuotteiden kaupan pitäminen, jotka eivät ole tehdyn ilmoituksen mukaisia ja joita kaupataan ostajaa harhaan johtavalla tavalla. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimella on tiedossaan tarvittavat tosiseikat ja oikeudelliset seikat, jotta se voi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin.

30 Näin ollen Tribunale di Trevison esittämiä ennakkoratkaisukysymyksiä ei ole syytä jättää tutkimatta.

Sovellettava lainsäädäntö

31 Kalojen ja muiden meren tuotteiden kauppaa koskevassa ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 9 olevaa 2 artiklan 5 kohtaa voidaan soveltaa Norjasta tuotuun kalajauhoon, koska Norjan kuningaskunta on tämän sopimuksen sopimuspuoli. Mainitun artiklan mukaan "yhteisö ei sovella määrällisiä tuontirajoituksia tai muita vastaavalla tavalla vaikuttavia toimenpiteitä" tällaiseen tuotteeseen lukuun ottamatta tapauksia, joissa nämä rajoitukset tai toimenpiteet ovat perusteltuja ETA-sopimuksen 13 artiklan nojalla. Tästä viimeksi mainitusta artiklasta käy ilmi, että kiellot ja rajoitukset voidaan perustella muun muassa ihmisten ja eläinten terveyden ja elämän suojelemiseen liittyvillä syillä.

32 Tässä yhteydessä on tarkistettava, onko yhteisön lainsäädäntö ETA-sopimuksen 13 artiklassa tarkoitetulla tavalla perusteltu ihmisten ja eläinten terveyden ja elämän suojelemiseksi vai onko tätä lainsäädäntöä pidettävä kyseisen sopimuksen pöytäkirjassa 9 olevassa 2 artiklan 5 kohdassa kiellettynä vaikutukseltaan vastaavana toimenpiteenä.

33 On nimittäin muistettava, että ETA-sopimuksen sopimuspuolina ovat olleet Euroopan talousyhteisö ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisö, joita kyseisessä sopimuksessa kutsutaan "yhteisöksi". EY 300 artiklan 7 kohdassa määrätään, että "tässä artiklassa vahvistettujen edellytysten mukaisesti tehdyt sopimukset sitovat yhteisön toimielimiä ja jäsenvaltioita". Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että yhteisön tekemien kansainvälisten sopimusten ensisijaisuus yhteisön johdetun oikeuden säädöksiin ja päätöksiin nähden edellyttää, että jälkimmäisille on annettava mahdollisuuksien mukaan näiden sopimusten kanssa yhteensoveltuva tulkinta (asia C-61/94, komissio v. Saksa, tuomio 10.9.1996, Kok. 1996, s. I-3989, 52 kohta).

34 Tältä osin on korostettava, että ETA-sopimuksen 6 artiklassa täsmennetyllä tavalla sopimuksen määräyksiä — — siltä osin kuin ne ovat sisällöltään samoja kuin vastaavat EY:n perustamissopimuksen tai tätä perustamissopimusta sovellettaessa annettujen säädösten säännöt — — tulkitaan niitä täytäntöön pantaessa ja sovellettaessa yhteisöjen tuomioistuimen ennen ETA-sopimuksen allekirjoittamista antamien merkityksellisten ratkaisujen mukaisesti. Lisäksi sekä yhteisöjen tuomioistuin että EFTAn tuomioistuin ovat tunnustaneet tarpeen valvoa sitä, että perustamissopimuksen kanssa sisällöltään samoja ETA-sopimuksen sääntöjä tulkitaan yhdenmukaisesti (asia C-452/01, Ospelt ja Schlössle Weissenberg Familienstiftung, tuomio 23.9.2003, Kok. 2003, s. I-9743, 29 kohta ja asia E-1/03, EFTAn valvontaviranomainen v. Islanti, EFTAn tuomioistuimen tuomio 12.12.2003, 27 kohta, ei vielä julkaistu EFTA Court Reportissa).

35 Kuten tämän tuomion 4 kohdassa on todettu, ETA-sopimuksen 13 artikla on samanlainen sisällöltään kuin EY 30 artikla.

36 Nämä seikat on otettava huomioon hyödyllisen vastauksen antamiseksi kansalliselle tuomioistuimelle.

Ennakkoratkaisukysymykset

Ensimmäinen, toinen ja neljäs kysymys

37 Ensimmäinen, toinen ja neljäs kysymys on tutkittava yhdessä. Näillä kysymyksillä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti sitä, onko eläinjauhoihin liittyviä yhteisön säännöksiä sovellettaessa noudatettava "nollato-

leranssia" vai onko tietyillä edellytyksillä sallittu kalajauho edelleen myyntikelpoista myös siinä tapauksessa, että se todennäköisesti tahattoman saastumisen johdosta sisältää hyvin pienen osuuden nisäkkään luusiruja.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

38 Bellio Fratelli väittää, että yhteisön lainsäädäntöä on tulkittava siten, että siinä hyväksytään tahattomaan saastumiseen liittyvä tietty toleranssi. Se viittaa tältä osin geneettisesti muunneltuja organismeja (jäljempänä GMO) koskeviin asetuksiin, joissa säädetään saastumista koskevasta 1 prosentin toleranssista, ja erityisesti muiden kuin neuvoston direktiivissä 79/112/ETY säädettyjen pakollisten mainintojen liittämisestä tiettyjen geneettisesti muunnetuista organismeista valmistettujen elintarvikkeiden pakkausmerkintöihin 26 päivänä toukokuuta 1998 annettuun neuvoston asetukseen (EY) N:o 1139/98 (EYVL L 159, s. 4) ja neuvoston asetuksen N:o 1139/98 muuttamisesta 10.1.2000 annettuun komission asetukseen (EY) N:o 49/2000 (EYVL L 6, s. 13). Kalajauhon analyysi ei ole riittävä sen terveydelle vaarallisen luonteen määrittelemiseksi, sillä luusirut voivat olla peräisin "riskittömistä" eläimistä, kuten valaista tai rotista. Kyseessä ei myöskään ollut ihmisille tarkoitettu ravinto, kuten asiassa Hahn (asia C-121/00, tuomio 24.10.2002, Kok. 2002, s. I-9193), vaan se oli tarkoitettu sioille, joihin BSE:n ei koskaan ole vahvistettu tarttuneen. Bellio Fratelli toteaa, että Prefettura di Trevison määräämä hävittämisseuraamus on yhteisön lainsäädännön vastainen ja joka tapauksessa suhteeton kansanterveyden suojelemista koskevan tavoitteen kannalta.

39 Italian tasavalta, Irlanti, Norjan kuningaskunta ja komissio väittävät, että yhteisön lainsäädännössä — — siltä osin kuin sitä sovelletaan myös seuraamukseen — — ei sallita tahatontakaan saastumista. Ne painottavat kansanterveyden suojelua koskevaa tavoitetta, johon eläinjauhojen kiellolla pyritään, ja erityisesti tavoitetta ehkäistä ristikontaminaatio eli tahaton saastuminen, sitä tosiseikkaa,

että kalajauhon salliminen on poikkeus eläinjauhojen kieltoa koskevaan periaatteeseen ja että tämän sallimisen edellytyksiin liittyviä säännöksiä on tulkittava suppeasti, ja lopuksi implisiittisen "toleranssiperiaatteen" puuttumista yhteisön oikeudesta. Ne muistuttavat BSE:tä koskevasta tämänhetkisestä tieteellisestä tiedosta ja asiantuntijoiden johtopäätöksestä, jonka mukaan altistuminen hyvin pienelle määrälle saastunutta tuotetta voi aiheuttaa sairauden. Ne kiinnittävät huomiota siihen, että ainoastaan mikroskoopilla havaittavien luusirujen hyvin vähäisen esiintymisen perusteella ei saada tietoa tuotteessa mahdollisesti olevasta nisäkkään pehmytkudoksen määrästä. Ne toteavat, että yhteisön lainsäädäntöä on tulkittava ankarasti ja että tuotteen hävittäminen on perusteltua eikä se ole suhteetonta. Joka tapauksessa kansalliset säännökset, joissa säädetään nollatoleranssista ja tuotteen hävittämisestä, ovat EY 30 artiklan ja vastaavien ETA-sopimuksen säännösten mukaisia. Komissio on suullisessa käsittelyssä täsmentänyt, että päätösten 2000/766 ja 2000/9 soveltamista valvotaan ja että kyseisiä päätöksiä on säännöllisesti muutettu tieteellisen tiedon kehittymisen huomioon ottamiseksi. Päätökset on sisällytetty ETA-sopimukseen, mikä osoittaa, että ne ovat perusteltuja.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

40 Päätösten 2000/766 ja 2000/9 tulkintaa varten on tutkittava niiden sanamuotoa ja rakennetta sekä myös niiden asiayhteyttä ja tarkoitusta. Nämä voidaan päätellä erityisesti päätösten tekemisen oikeudellisesta perustasta ja päätösten perustelukappaleista. Lopuksi on otettava huomioon asian kannalta merkitykselliset perustamissopimuksen määräykset.

41 Kyseessä olevat päätökset on tehty tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden (jäljempänä TSE) torjunnan yhteydessä. Tiedemiesten yleisesti lähtökohdakseen ottama olettama on se, että kyseiset taudit, joiden muunnos Creutzfeldt-Jakob vaikuttaa ihmisiin ja on aiheuttanut useiden ihmisten kuoleman, tarttuvat

pääasiallisesti suun kautta, toisin sanoen prioneja sisältävän ravinnon nielemisen johdosta (ks. "Opinion on hypotheses on the origin and the transmission of BSE adopted by the Scientific Steering Committee at its meeting of 29–30 Novembre 2001"). Juuri eläinjauhojen käyttökielto märehtijöiden rehuissa on nimittäin johtanut parhaisiin tuloksiin näiden tautien torjunnassa ilman, että ne kuitenkaan olisivat täysin hävinneet.

42 Tieteellinen ohjauskomitea on 27. ja 28.11.2000 antamassaan lausunnossa, jota tarkoitetaan päätöksen 2000/766 kolmannessa perustelukappaleessa, huomauttanut ristikontaminaation vaarasta karjalle tarkoitetun rehun ja sellaisen muille eläimille tarkoitetun rehun välillä, joka sisältää eläinperäistä proteiinia, joka mahdollisesti on BSE-taudinaiheuttajan saastuttamaa. Se on suositellut eläinperäisen proteiinin väliaikaista käyttökieltoa eläinten rehuissa.

43 Tieteellinen ohjauskomitea — — jolta oli tiedusteltu saastuneen aineksen määrää, joka voi aiheuttaa taudin — — on tieteellisen yhteisön julkisen kuulemisen jälkeen todennut 13. ja 14.4.2000 pidetyssä kokouksessa hyväksytyssä lausunnossaan, että sille oli mahdotonta täsmällisesti määritellä pienintä määrää saastunutta ainesta, jota taudin puhkeaminen ihmisessä edellyttää.

44 Päätöksiä 2000/766 ja 2000/9 on tulkittava näiden seikkojen valossa ja ottaen huomioon EY 152 artikla, jonka mukaan kaikkien yhteisön politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa varmistetaan ihmisten terveyden korkeatasoinen suojelu.

45 Näissä kahdessa päätöksessä säädetään tosin poikkeuksia tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen, koska niihin sisältyy useita eläinperäisiin proteiineihin liittyviä kieltoja. On kuitenkin muistettava, että päätösten tekemisen perustana ovat olleet direktiivit 89/662 ja 90/425, jotka sisältyvät ETA-sopimuksen liitteeseen I, jonka

otsikkona on "Eläinlääkintä- ja kasvinsuojeluasiat", ja joiden tarkoituksena on juuri varmistaa maataloustuotteiden vapaa liikkuvuus ETA-alueella (ks. vastaavasti vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella asia C-180/96, Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, tuomio 5.5.1998, Kok. 1998, s. I-2265, 63 kohta).

46 Kun otetaan huomioon näillä päätöksillä tavoiteltu kansanterveyttä koskeva tavoite, niitä on tulkittava laajasti ja niissä säädettyä kalajauhoon liittyvää poikkeusta on tulkittava suppeasti.

47 Vastoin Bellio Fratellin esittämää ei ole totta, ettei päätöksiin sisältyisi mitään tuotteen tahattomaan saastumiseen liittyvää säännöstä. Päätöksen 2000/766 kolmannessa perustelukappaleessa nimittäin mainitaan tieteellisen ohjauskomitean 27.–28.11.2000 antama lausunto naudoille tarkoitettua rehua koskevasta ristikontaminaation vaarasta. Komiteassa käydyistä keskusteluista käy kuitenkin ilmi, että se määrittelee ristikontaminaation tahattomaksi saastumiseksi, joka voi tapahtua raaka-aineen tuotannossa, rehujen kuljetuksessa, varastoinnissa ja tuotannossa tai niiden käsittelyssä tiloilla, joilla on sekakarjoja, toisin sanoen märehtijöitä ja muita eläimiä (Report and Scientific Opinion on mammalian derived meat and bone meal forming a cross-contaminant of animal feedstuffs adopted by the Scientific Steering Committee at its meeting of 24–25 September 1998, point 2 (Definitions)).

48 Juuri tällaisen tahattoman saastumisen ehkäisemiseksi päätöksen 2000/9 liitteessä I on erityisen ankaria säännöksiä, jotka liittyvät raaka-aineen tuotantolinjojen, kuljetuksen ja varastoinnin täydelliseen erottamiseen, mutta myös rehuseosten varastointiin, kuljetukseen, valmistukseen ja pakkaamiseen, koska kalajauhot eivät saa päästä kosketuksiin märehtijöille valmistettujen rehujen kanssa. Kyseiseen liitteeseen sisältyy myös säännöksiä, jotka liittyvät ajoneuvojen puhdistamiseen ja tarkistamiseen.

49 Sillä, että kalajauho oli tarkoitettu sioille, ei voida perustella päätösten 2000/766 ja 2000/9 erilaista tulkintaa. On korostettava, että päätöksen 2000/766 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetaan nimenomaan tällaista tapausta, koska kalajauhojen käyttö on sallittu ainoastaan muiden eläinten kuin märehtijöiden rehussa. Kuten tieteellinen ohjauskomitea on esittänyt, nautojen — — jotka voivat sairastua BSE:hen — — ristikontaminaatio voi seurata jokaisesta tuotteen käsittelyvaiheesta, vaikka jauhoa tosiasiassa käytetään muiden eläinten kuin märehtijöiden rehussa.

50 Olettamus, että luusirut voisivat olla peräisin valaiden tai rottien kaltaisista muista nisäkkäistä kuin märehtijöistä, ei myöskään riitä osoittamaan, että yhteisön toimenpide olisi luonteeltaan soveltumaton tai suhteeton, kun otetaan huomioon aiheutuneet riskit ja tuotteiden analysointimahdollisuudet.

51 Tuotteen saastumisasteen alhaisuudella ei myöskään ole merkitystä. On nimittäin muistettava, että päätöksen 2000/9 liitteessä I olevan 2 kohdan mukaan maahantuodut kalajauhoerät analysoidaan direktiivin 98/88 mukaisesti. Kyseisen direktiivin mukaiset mikroskooppitutkimukset mahdollistavat nisäkkäistä peräisin olevien ainesosien — — etenkin luun — — tunnistamisen, mutta ne eivät mahdollista tuotteessa mahdollisesti olevan pehmytkudoksen määrän vahvistamista.

52 Lisäksi — — kuten tämän tuomion 43 kohdassa on huomautettu — — tieteellinen ohjauskomitea on todennut, että sille oli mahdotonta täsmällisesti määritellä pienintä määrää saastunutta ainetta, jota TSE:n puhkeaminen ihmisessä edellyttää.

53 Tältä osin väite, joka perustuu GMO:ihin liittyvään lainsäädäntöön, ei ole merkityksellinen eikä vakuuttava. Asiayhteys, johon GMO:t liittyvät, on erilainen kuin TSE:illa eli taudeilla, jotka ovat aiheuttaneet useiden ihmisten kuoleman ja

jotka ovat tehneet tuhansien eläinten teurastamisen välttämättömäksi. Lisäksi se seikka, että GMO:ita koskevassa lainsäädännössä säädetään nimenomaisesti GMO:n tahatonta esiintymistä koskevasta 1 prosentin raja-arvosta, ei vahvista Bellio Fratellin väitettä, jonka mukaan koko yhteisön lainsäädännössä hyväksytään implisiittisesti toleranssi tahattomalle saastumiselle, mikäli se ei ylitä 1:tä prosenttia. Tahatonta saastumista koskevan raja-arvon nimenomainen vahvistaminen yhteisön lainsäädännössä voidaan nimittäin tulkita siten, että tällaisen raja-arvon vahvistamatta jättäminen tarkoittaa sitä, ettei tahatonta saastumista lainkaan sallita.

54 Saastuneiden erien hävittämisen osalta on todettava, että kyseessä on päätöksen 2000/766 3 artiklan 1 kohdassa säädetty toimenpide. Saastunutta erää on nimittäin pidettävä kulutukseen sopimattomana ja se on tarvittaessa hävitettävä kaikkia tarpeellisia varotoimenpiteitä noudattaen ympäristön saastumisen ehkäisemiseksi. Tältä osin riittää sen toteaminen, että ympäristön saastumisriski kuuluu niihin riskeihin, jotka tieteellinen ohjauskomitea on ottanut huomioon 27. ja 28.11.2000 antamassaan lausunnossa (ks. kyseisen lausunnon 3 kohta).

55 Tästä seuraa, ettei hävittämistä voida pitää seuraamuksena vaan ennalta ehkäisevänä toimenpiteenä, josta on säädetty yhteisön lainsäädännössä, jossa ei tältä osin jätetä jäsenvaltioille harkintavaltaa.

56 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että neuvoston päätöksen 2000/766 2 artiklan 2 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa ja komission päätöksen 2000/9 1 artiklan 1 kohtaa yhdessä niiden perustana olevien muiden yhteisön oikeussääntöjen kanssa on tulkittava siten, ettei niissä sallita tahatontakaan muiden kiellettyjen aineiden esiintymistä kalajauhossa, jota käytetään muille eläimille kuin märehtijöille tarkoitetun rehun valmistukseen, ja ettei niissä myönnetä minkäänlaista toleranssirajaa taloudellisille toimijoille. Saastuneiden jauhoerien tuhoaminen on päätöksen 2000/766 3 artiklan 1 kohdassa säädetty ennalta ehkäisevä toimenpide.

57 Mitä tulee näiden säännösten perusteltavuuteen ETA-sopimuksen 13 artiklan kannalta, on muistettava, että kun yhdenmukaistamista ei ole toteutettu, sopimuspuolten asiana on siltä osin kuin tieteellisen tutkimuksen nykytilassa asiasta vallitsee epävarmuus, päättää ihmisten terveyden suojelun varmistamisen tasosta, mutta niiden on otettava huomioon ETA-lainsäädännön perustavanlaatuiset vaatimukset ja erityisesti tavaroiden vapaa liikkuvuus ETA-alueella (asia E-3/00, EFTAn valvontaviranomainen v. Norja, EFTAn tuomioistuimen tuomio 5.4.2001, EFTA Court Report 2000–2001, s. 73, 25 kohta; ks. tältä osin tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta Euroopan yhteisössä asia 174/82, Sandoz, tuomio 14.7.1983, Kok. 1983, s. 2445, Kok. Ep. VII, s. 217,16 kohta; asia C-192/01, komissio v. Tanska, tuomio 23.9.2003, 42 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja asia C-24/00, komissio v. Ranska, tuomio 5.2.2004, 49 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

58 Tämä merkitsee sitä, että riskinhallintaa koskeva päätös kuuluu kullekin sopimuspuolelle, jolla on harkintavalta määritellä asianmukaiseksi katsomansa riskitaso. Näillä edellytyksillä tällainen sopimuspuoli voi vedota ennalta varautumisen periaatteeseen, jonka mukaan on riittävää osoittaa, että kyseessä olevan riskin osalta vallitsee merkittävä tieteellinen epävarmuus. Tämän harkintavallan käyttö on kuitenkin tuomioistuimen valvonnassa (em. asia EFTAn valvontaviranomainen v. Norja, tuomion 25 kohta).

59 Sopimuspuolen toteuttamien toimenpiteiden on perustuttava tieteellisiin tietoihin; niiden on oltava oikeasuhteisia, syrjimättömiä, läpinäkyviä ja johdonmukaisia verrattuna jo toteutettuihin samankaltaisiin toimenpiteisiin (em. asia EFTAn valvontaviranomainen v. Norja, tuomion 26 kohta).

60 Suhteellisuusperiaatetta on siis noudatettava, vaikka tarve suojella kansanterveyttä on tunnustettu keskeiseksi huolenaiheeksi (ks. vastaavasti em. asia EFTAn valvontaviranomainen v. Norja, tuomion 27 kohta).

61 Käsiteltävässä asiassa toteutetut toimenpiteet ovat osa yhtenäistä lainsäädäntöä, jonka tavoitteena TSE:iden torjunta. Ne on toteutettu sellaisten asiantuntijoiden suosituksesta, joilla oli käytössään asian kannalta merkitykselliset tieteelliset tiedot, ja niitä sovelletaan poikkeuksetta kaikkeen kalajauhoon, jota mahdollisesti käytetään yhteisössä. Tämän tuomion 40–56 kohdassa esitetyt perustelut huomioon ottaen nämä toimenpiteet eivät loukkaa ETA-oikeuden suhteellisuusperiaatetta.

62 Tästä seuraa, että nämä toimenpiteet ovat ETA-sopimuksen 13 artiklassa tarkoitetulla tavalla perusteltuja ihmisten ja eläinten terveyden suojelemiseksi. Tämän johtopäätöksen vahvistaa se tosiseikka, että päätökset 2000/766 ja 2000/9 on 20.6.2003 sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 65/2003.

63 Näin ollen vastausta esitettyihin kysymyksiin on täsmennettävä siten, että ETA-sopimuksen 13 artiklaa on tulkittava siten, etteivät päätökset 2000/766 ja 2000/9 ole ristiriidassa sen kanssa.

Kolmas kysymys

64 Ennakkoratkaisupyynnön perusteluista käy ilmi, että kolmas kysymys on esitetty sitä tapausta varten, että toleranssin soveltamatta jättäminen katsotaan jäsenvaltion toteuttamaksi toimenpiteeksi. Koska näin ei ole asia siksi, että tämä soveltamatta jättäminen seuraa suoraan yhteisön lainsäädännöstä, tähän kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

65 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian, Irlannin ja Norjan hallituksille sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

on ratkaissut Tribunale di Trevison 26.6.2002 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Tarttuvia spongiformisia enkefalopatioita ja eläinperäisten proteiinien käyttöä ruokinnassa koskevista tietyistä suojatoimenpiteistä 4 päivänä joulukuuta 2000 tehdyn neuvoston päätöksen 2000/766/EY 2 artiklan 2 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa ja päätöksen 2000/766 täytäntöönpanemiseksi tarvittavista valvontatoimenpiteistä 29.12.2000 tehdyn komission päätöksen**

2000/9/EY 1 artiklan 1 kohtaa luettuna yhdessä niiden perustana olevien muiden yhteisön oikeussääntöjen kanssa on tulkittava siten, ettei niissä sallita tahatontakaan muiden kiellettyjen aineiden esiintymistä kalajauhossa, jota käytetään muille eläimille kuin märehtijöille tarkoitettujen rehujen tuotantoon, ja ettei niissä myönnetä minkäänlaista toleranssirajaa taloudellisille toimijoille. Saastuneiden jauhoerien tuhoaminen on päätöksen 2000/766 3 artiklan 1 kohdassa säädetty ennalta ehkäisevä toimenpide.

Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen 13 artiklaa on tulkittava siten, etteivät päätökset 2000/766 ja 2000/9 ole ristiriidassa sen kanssa.

Rosas Schintgen Colneric

Julistettiin Luxemburgissa 1 päivänä huhtikuuta 2004.

R. Grass A. Rosas

kirjaaja kolmannen jaoston puheenjohtaja